

Motion till riksdagen

1988/89: Fi83

av Rosa Östh m. fl. (c)

med anledning av prop. 1988/89: 150 med förslag till slutlig reglering av statsbudgeten för budgetåret 1989/90, m. m. (kompletteringspropositionen)

I Sverige berömmar vi oss gärna av att vi har en välutvecklad sjukvård och en bra äldreomsorg. Det är riktigt så till vida att vi har det medicinska kunnandet och de tekniska resurserna. Vad det däremot råder stor brist på är personal som utför alla de uppgifter som krävs för att man skall kunna tala om vård och omsorg.

Enbart befolkningspyramidens utseende indikerar att problemen kan öka under den närmaste framtiden. År 1973 gick det 10.7 personer i åldern 20–64 år per individ över 75 år. 1990 beräknas motsvarande antal vara 7.1 och år 2000 6.6. Det är framför allt ungdomskullarna som minskar under den här perioden, samtidigt som antalet personer över 80 år kommer att öka med ca 100 000 fram till sekelskiftet.

Till detta kommer att kvinnor i betydligt större utsträckning än tidigare väljer andra yrken än inom vården, yrken som är högre betalda, har bättre arbetstider och erbjuder fler utvecklingsmöjligheter.

Den "hemmafrugeneration" som tidigare fanns som arbetskraftsreserv har dessutom nära nog försvunnit.

Under en period har nedrustningsivern vad gäller "institutionsboende" varit påfallande. Genom den ensidiga utformning av statsbidragssystemet som tidigare gällde påskyndades nedläggningen av ålderdomshem. Också sjukhem, både offentliga och privata, har minskat i antal.

Alla dessa faktorer plus att den medicinska landvinningen leder till nya krav och förväntningar har lett till att det allt oftare och på allt fler platser blivit befogat att tala om "kris". Människor som söker akut vård drabbas av långa väntetider, allt medan "färdigbehandlade" patienter, ofta äldre, upptar en mycket stor andel av sjukhussängarna i brist på lämpliga boendialternativ.

Den socialdemokratiska regeringen har inte visat vare sig vilja eller förmåga att ta itu med de *verkliga* problemen. Den till omfånget digra s. k. kompletteringspropositionen skulle gett utrymme för en välkommen viljeinriktning när det gäller att komma till rätta med svårigheterna inom vård och omsorg. Så är emellertid inte fallet. Istället ägnar sig regeringen om igen åt att beskriva och uppförstora de rent organisatoriska frågorna. Det är en skenmanöver som inte kan försvaras. Antalet personer som arbetar inom vården blir inte fler för att ansvarsfördelningen ändras mellan kommuner och landsting. Inte heller torde det vara huvudmannskapet i sig

som avgör om det tillkommer boendeformer som kan vara alternativ till sjukhusvård för äldre "färdigbehandlade" personer.

Trots att äldreomsorgen i propositionen förklaras vara ett prioriterat område, lämnas inga förslag, utöver organisationsförändringarna, på hur äldreomsorgen skall klaras på ett sätt som är förenligt med en välfärdsstat. Regeringens övertro på att organisationsförändringar och effektivisering av verksamheter skall lösa alla problem är påfallande. "Genom en effektivare användning av de resurser som avsatts för den offentliga sektorn kan välfärden i det svenska samhället öka". Detta konstateras samtidigt som regeringen fortsätter sina indragningar av miljardbelopp från kommuner och landsting. De "effektiviseringar" som flera landsting tvingats genomföra har lett till stängda vårdavdelningar, ökade köer och därmed ökat mänskligt lidande. Detta visar att smärtgränsen ligger nära och i flera fall överskrids.

Enligt centerpartiets uppfattning måste krav från statens sida på en ökad välfärd åtföljas av ett ökat ansvarstagande. Utöver kommunernas och landstingens ansträngningar att tillhandahålla bra verksamheter, måste regering och riksdag fatta beslut som möjliggör en utbyggnad av välfärden.

Som tidigare har sagts räcker det alltså inte med organisatoriska förändringar för att komma till rätta med problemen inom vårdområdet. För att kraftfulla åtgärder skall kunna vidtagas för att klara vårdkrisen anser vi att hälso- och sjukvården samt omsorgen om de svaga i samhället måste få en större andel av samhällets samlade resurser. Mot den bakgrunden har vi från centerpartiet till årets riksmöte föreslagit att 500 milj kr skall anslås till byggande av gruppboendestäder för äldre.

Om vi framöver skall kunna påräkna att människor i tillräcklig utsträckning väljer yrkesyrken måste dessa yrken tillmätas större värde än idag både vad gäller lön och status. Det behövs därför omgående offensiva insatser också från statens sida. Arbete med vård och omsorg måste bli framtidsyrken och inte korta genomgångsjobb. Utöver de åtgärdsprogram som tillkommer genom kommunernas och landstingens försorg måste det finnas ett övergripande som fastslår statens ansvar i sammanhanget. Ett sådant program bör innehålla åtgärder för att utöka utbildningskapaciteten, förstärka kvaliteten i utbildningen, öka fortbildningsinsatserna och ge möjlighet till utveckling i arbetet. Vårdarbete måste med andra ord bli attraktivt för både kvinnor och män.

Vi anser också att staten bör underlätta försöksverksamheter för att komma till rätta med rekryteringsproblem inom vården, exempelvis genom förkortad arbetsdag. I förekommande fall bör därför särskilda medel kunna anslås för ändamålet.

Utöver en väl fungerande hemvård måste det finnas små sjukhem, modernt utrustade ålderdomshem, servicehus och gruppboendestäder. Framför allt för de senildementa är gruppboendestäderna ofta den allra bästa boendeformen. Det är angeläget att kommunerna stimuleras till att bygga ut gruppboendet. Som ovan framhållits vill centerpartiet att 500 milj kr satsas för detta ändamål.

Hemställan

Mot. 1988/89

Fi83

Med stöd av vad som ovan anförts hemställs
att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i
motionen anförts om äldreomsorgen.

Stockholm den 10 maj 1989

Rosa Östh (c)

Karin Israelsson (c)

Ulla Tillander (c)

Rune Backlund (c)

Göran Engström (c)

Roland Larsson (c)

Marianne Jönsson (c)

Kersti Johansson (c)